

İŞÇİLER MESLEK HASTALIKLARINA NİÇİN DUYARSIZ?

Aydınlık Gazetesi, 12 Aralık 2016

Yıldırım Koç

Türkiye’de her yıl en az 70 bin kişi meslek hastalığına yakalanıyor. 2015 yılında tespit edilen meslek hastalığı vakasının sayısı ise yalnızca 510. Ölen yok. Onbinlerce işçi, çalıştıkları işyerinden kaynaklanan sağlık sorunlarını tespit ettirmiyor, uğradığı zararı tazmin edecek biçimde yargıya başvurmuyor.

Peki, bu kadar büyük bir riskle karşı karşıya bulunan işçiler niçin tepki göstermiyor?

İşçiler kendi meselesine sahip çıkmazsa, kimse onların yerine mücadele etmez. İşçiler neden sessiz?

BİLGİ VE BİLİNÇ EKSİKLİĞİ

Öncelikli sorun, meslek hastalıkları konusunda yeterince bilgi sahibi olmamaları. Televizyon kanallarında eğlence programları tercih ediliyor. Zaten bu konularda uyarıcı, duyarlılık yaratıcı, bilgilendirici programlar da çok az.

Sendikalar bu konuda görevlerini yerine getirmiyor. Ayrıca işçilerin yüzde 90’ı sendikalara üye değil.

İş kazaları etkisini hemen gösteriyor. Meslek hastalıkları ise etkisini yıllar sonra hissettirebiliyor. İş kazasına gösterilen tepkinin meslek hastalıklarında ortaya çıkmamasının bir nedeni bu.

Türkiye’de işçilerin büyük bölümü ilk kuşak işçi. Halbuki özellikle meslek hastalıkları konusunda duyarlılık kuşakları içinde yerleşir. Genellikle köylülükten işçiliğe geçen ilk kuşak işçilerde meslek hastalığı riski çok soyut bir tehdit olarak algılanıyor ve somut olarak yaşanan günlük dertler öncelik kazanıyor.

İlk kuşak işçiliğinin belki bir belirtisi “bize birşey olmaz” anlayışı. İşçi, milli piyango ikramiyesinin kendisine çıkabileceğini düşünüyor, ancak iş kazası ve meslek hastalığında bu olasılığı dikkate almıyor. Oysa iş kazası ve meslek hastalığı riskinin gerçekleşme olasılığı, milli piyango ikramiyesinin çıkması olasılığından çok daha yüksek.

Bazı işçilerin yan gelirleri var; ancak giderek artan çoğunluğun tek gelir kaynağı aldığı ücret. Meslek hastalıkları nedeniyle işinden edilen veya bu nedenle işyeri kapatılan işçinin, artan işsizlik koşullarında yeni iş bulabilmesi çok zor. Bu şartlarda kadercilik görünümü altında çaresizlik ortaya çıkıyor, insanlar işi sözde “şansa bırakarak,” riski kabulleniyor.

BORÇLAR VE YENİ RİSKLER

Birçok işçinin kredi kartı ve tüketici kredisi borcu var. Bu borçların taksitlerinin ödenmemesi durumunda yaptırımlar çok ağır. İş kazası ve meslek hastalığı riskini bilen işçi bile, bu ihtiyaç karşısında sessizliği tercih ediyor.

Özellikle sanayide sürekli yeni girdiler ve yeni teknolojiler kullanılıyor. İşçilerin büyük çoğunluğu, bu yeniliklerin yol açabileceği riskler konusunda bilgisiz. Devlet, işveren ve sendikalar da bu konuda görevlerini yerine getirmiyor. Kullandığı akıllı telefonla birçok gelişmeyi anında izleyen birçok işçi, meslek hastalıkları alanındaki yeni tehditleri öğrenme konusunda çaba göstermiyor.

Kalitesiz güvenlik malzemesi verilirse, işçiler bunları kullanmıyor.

Gerçek ücretlerin düştüğü veya artışının artan ihtiyaçları karşılayamadığı durumlarda, işçiler, patronlarıyla mücadeleye girmek yerine fazla çalışmaya yöneliyor. Bu da riskleri artırıyor.

Ekonomik kriz dönemlerinde patronlar öncelikli olarak bu alandaki masrafları kısıyor ve çalışma temposunu artırıyor. İşini kaybetmek istemeyen işçi de bu durumu meşru kabul ediyor.

Dava açma masraflarının yüksekliği ile işini iyi bilen ve patron baskısına veya rüşvetine dayanabilen avukat bulmada karşılaşılan zorluklar ve genel olarak yargıya güvensizlik de yargıya başvuruların sayısını azaltıyor.

Bu konularda duyarlılık gösteren bazı işçiler de patronların hedefi oluyor.